

Bierze ona swe źródło w godności osoby stworzonej na obraz Boga, ale odnosi się również do świata świeckiego jako źródło i cel wszystkich politycznych i jurystycznych porządków. Na tej podstawie tworzone są wytyczne dla społecznych i politycznych działalności.

Pierwszą wytyczną jest **zasada dobra wspólnego**. Wspólne dobro jest sumą społecznych i politycznych warunków ludzkiego życia - by mogło ono być pomyślne. Czy to wydarzenia polityki lokalnej, czy globalna polityka Narodów Zjednoczonych - **polityka powinna zawsze ukierunkowywać się na wspólne dobro, to znaczy ulepszać szanse rozwoju ludzi, całej osoby ludzkiej i wszystkich ludzi**. Z jednej strony polityka powinna zwalczać ubóstwo i usuwać ucisk, z drugiej - zabezpieczać wolność i zapewniać sprawiedliwość. Temu celowi służą dwie inne zasady chrześcijańskiego nauczania społecznego, zasada solidarności i subsydiarności.

Zasada solidarności podkreśla centralne znaczenie ludzkiej godności dla solidarności zakorzenionej w rozumieniu polityki. **Solidarność jest świadomością wspólnej łączności i zmysłu odpowiedzialności, która znajduje swe źródło w personalistycznym obrazie człowieka**. W rodzinie lub społeczeństwie, w biznesie lub gospodarce, w państwie lub relacjach międzynarodowych - bez solidarności, wspólne pożytki istot ludzkich jest nie do pomyślenia. Solidarność jest z jednej strony cnotą, ale z drugiej - strukturalną zasadą porządku państwa. Jest to zdolność i gotowość osoby, by rozpoznać godność i prawa swoich bliźnich i wyrażać to zrozumienie w swoim własnym stylu życia i działaniu. Jako strukturalna zasada nie tylko wpływa ona na ustawodawstwo społeczne i pracownicze, ale na całość prawnego porządku, który chce zapewniać solidarność niezależnie od codziennych decyzji obywateli.

Solidarność nie jest możliwa bez subsydiarności. **Zasada subsydiarności (pomocniczości)** jest wytyczną chrześcijańskiego nauczania społecznego organizującą relacje między państwem a społeczeństwem. Państwo powinno zaoferować społeczeństwu (indywidualnym obywatelom, rodzinom, grupom i przedsiębiorstwom) **poparcie dla samozaradności**. Pojęcie subsydiarności pochodzi z łacińskiego "subsidium ferre" i oznacza przyznawanie pomocy, poparcie propozycji lub ochronę.

Zasada pomocniczości bazuje na założeniu, że **wszystko, do czego indywidualny obywatel** (i organizacje, które sam stworzył, takie jak rodzina lub przedsiębiorstwo) **może się zobowiązać, nigdy nie powinno być umniejszane przez państwo**. W tym sensie jest ona centralnym fundamentem dla porządku państwa opartego na uznaniu wolności i godności osoby. Ma to wymiar z jednej strony wywołujący działanie państwa a z drugiej kontrolujący je.

Zmusza ona państwo do udzielania pomocy mniejszym społecznościom w polepszaniu ich sytuacji, aby wszyscy obywatele mogli prowadzić godne życie. Równocześnie nie pozwala na interwencję w życie i obowiązki mniejszych wspólnot, jeżeli są w stanie same im sprostać. Zasada pomocniczości opiera się na antropologicznym rozpoznaniu, że sukces ludzkiego życia przede wszystkim zależy od gotowości i zdolności korzystania z szans, podejmowania ryzyka i odnoszenia sukcesów.

Aby naszkicowane zasady były produktywne i organizowały gospodarkę, społeczeństwo, państwo i relacje międzynarodowe, chrześcijańskie nauczanie społeczne powinno współpracować z wszystkimi dyscyplinami socjologii, szczególnie z ekonomią, socjologią, prawem i politologią. Pomagają one analizować znaki czasów, są źródłem norm i maksym. Społecznego rozwoju został omówiony w świetle zasad chrześcijańskiego społecznego nauczania w papieskich społecznych encyklikach od "Rerum novarum" (1891) do "Centesimus annus" (1991). Fakt, że nauczanie tych zasad nie pozostało teorią, ale miało również ogromne konkretne wpływy w XIX i XX wieku, uwydatnia się w rozwoju społecznego systemu bezpieczeństwa w niemieckojęzycznych krajach, w upadku komunizmu i w procesach transformacji komunizmu i postkomunizmu, we wzmożonej uwadze na problemy trzeciego świata i w europejskim procesie integracji.

Manfred Spieker jest profesorem chrześcijańskiego społecznego nauczania na Uniwersytecie Osnabrück i Prezydentem Międzynarodowego Stowarzyszenia Chrześcijańskiego Nauczania Społecznego.